

DEVLET MEMURLARI KANUNU (657)

657'ye tabi olan kurumlar

- Belediyeler
- İl Özel İdareler
- Genel Katma Bütçeli Kurumlar
- Kanunla kurular Fonlar
- Kefalet Sandıkları
- Beden Terbiyesi Bölge Müdürlükleri

Temel İlkeler

- ▶ **Sınıflandırma:** Görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmak.
- ▶ **Kariyer:** Lüzumlu bilgilere ve en yüksek derecelere kadar ilerleme.
- ▶ **Liyakat:** Sınıflar içinde ilerleme ve yükselme, eşit imkânlar.

4 istihdam şekliyle personel çalıştırılır; Memurlar – Sözleşmeli Personel – Geçici Personel – İşçiler

ÖDEV VE SORUMLULUKLAR

- ▶ **Sadakat:** Asillığe geçtikten sonra **en geç 1 ay' a** kadar kurumca yapılan törenle yemin belgesi imzalanır.
- ▶ **Tarafsızlık ve Devlete Bağlılık:** Memurlar **siyasi partiye üye olamaz** ve eylemde bulunamazlar.
- ▶ **Davranış ve İşbirliği:** Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır.
- ▶ **Yurt dışında Davranış:** Yurt dışında devlet itibarını gözetir ve davranışlarına dikkat etmelidir.
- ▶ **Amir Durumda Olanların Görev ve Sorumlulukları:** Amir, memura hakkaniyet ve eşitlik içinde davranır, kanuna aykırı emir veremez.
- ▶ **Kişisel Sorumluluk ve Zarar:** Memurun ihmali ve tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zarar memura **RAYİÇ bedeli** üzerinden hesaplanır ve ödetilir.
- ▶ **Kişilerin Uğradıkları Zararlar:** Kişiler memur tarafından uğratıldıkları zarardan dolayı **kişiyeye değil kuruma dava** açarlar. Memur başkasının malını alırsa zararı devlet karşılar.
- ▶ **Mal Bildirimi:** Devlet memurları, kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimi verirler.
- ▶ **Basına Bilgi ve Demeç Verme:** Memurlar **basına bilgi ve demeç veremezler**. Bakanlığın yetkisi dâhilinde valiler veya yetkilendirdiği kişiler verebilir.
- ▶ **Resmi Belge Araç Gereç Kullanımı:** Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar.

GENEL HAKLAR

- **Uygulamayı İsteme Hakkı:** Yürürlükte bulunan hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını isteme hakkına sahiptir.
- **Güvenlik:** Kanunda yazılı haller dışında memurluğa son verilemez.
- **Emeklilik:** Kanunda belirtilen şartlara göre emeklilik hakları vardır.
- **Çekilme Hakkı:** Kanunda belirtilen esaslara göre memurluktan çekilebilir.
- **Müracaat Şikâyet Ve Dava Açma Hakkı:** Kuruma ve Amirine silsile yolu ile dava açabilir.
- **Sendika Kurmak:** Memurlar sendika kurabilir ve bunlara üye olabilir.
- **İzin:** Kanunda gösterilen şartlarda izin hakları vardır.
- **Kavuşturma Ve Yargılama:** Görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması özel hükümlere tabidir.
- **İsnat Ve İftiralara Karşı Koruma:** Memurlar hakkındaki ihbar ve şikayetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isterler.

YASAKLAR

- **Toplu eylemlerde ve hareketlerde bulunma yasağı:** Kamu hizmetini aksatacak şekilde görevlerini suiistimal edemezler.
- **Grev yasağı:** Herhangi bir grev ve propaganda yapmaları yasaktır.
- **Ticaret ve Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı:** Memurlar hiçbir şekilde ticari faaliyetlerde bulunamaz. Ayrıca Eşleri, reşit olmayan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu **15 gün** içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler
- **Hediye alma, menfaat sağlama yasağı:** Memurların hediye almaları yasaktır.
- **Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı:** Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlaması yasaktır.
- **Gizli bilgileri açıklama yasağı:** Memurlar gizli bilgileri, yetkili bakanın ini olmadıkça açıklayamazlar.

TESİS EDİLEN SINIFLAR

1. Genel İdare Hizmetleri Sınıfı	7. Eğitim Ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı
2. Din Hizmetleri Sınıfı	8. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı
3. Teknik Hizmetleri Sınıfı	9. Avukatlık Hizmetleri Sınıfı
4. Emniyet Hizmetleri Sınıfı	10. Millî İstihbarat Hizmetleri Sınıfı
5. Sağlık Hizmetleri Ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı	11. Jandarma Hizmetleri Sınıfı
6. Yardımcı Hizmetler Sınıfı	12. Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı

SINIFLARIN ÖĞRENİM DURUMLARINA GÖRE GİRİŞ VE YÜKSELEBİLECEK DERECE VE KADEMELERİ

Öğrenim Durumu	Derece	Kademe
İlkokulu bitirenler	15	1
Ortaokulu bitirenler	14	2
Liseyi bitirenler	13	3
2 yıllık bitirenler	10	2
4 yıllık bitirenler	9	1
5 yıllık bitirenler	9	2
6 yıllık bitirenler	9	3

- * **Her üç yıl** için bir derece yükselmesi verilir.
- * **Her yıl** için bir kademe yükselmesi verilir.
- * **Kademe ilerlemesi** ile ilgili onay mercii **atamaya yetkili amirdir.**
- * **Son 8 yıllık süre içinde** herhangi bir disiplin cezası almayanların kazanılmış hak aylıkları kadro şartı aranmaksızın **bir üst dereceye** yükseltilir.
- * Genel olarak **18 yaşını** tamamlayanlar memur olabilirler.
- * Genel olarak **ortaokulu bitirenler** memur olabilirler.
- * Ortaokul mezunu istekli bulunamazsa ilkokulu bitirenlerin alınması caizdir.
- * Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az **15 yaşını** doldurmuş olanlar **kazai rüşt** ile memur olabilir.
- * Göreve ilk defa atananlar zorlayıcı bir sebep olmaksızın belirlenen sürede işe başlamazlarsa → **1 Yıl** süreyle devlet memuru olarak istihdam edilemezler.
- * Memurların eşit dereceler arasında veya derece yükselmesi suretiyle sınıf değiştirmeleri caizdir.

ADAYLIK

- Adaylık süresi **1 yıldan az 2 yıldan çok** olamaz.
- Adaylık süresince memur başka kuruma nakil olamaz.
- Adaylık süresince **aylıktan kesme ve kademe ilerlemesi durdurulması** alanlar meslekten atılır.
- **Disiplin amiri teklifi ve atamaya yetkili amir onayı** ile ilişkisi kesilir.
- İlişkisi kesilenler derhal **Devlet Personel Başkanlığına** bildirilir.
- Adaylık süresince ilişkisi kesilenler (Sağlık sorunları hariç) **3 yıl boyunca** Devlet Memurluğuna alınmazlar.
- Aynı yerdeki görevlerine atananlar **tebliğ gününü izleyen iş günü** işe başlamak zorundadır.
- Başka yerdeki görevlere atananlar, **tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde** işe başlamak zorundadırlar.
- Savaş ve olağanüstü hallerde bu süre **Cumhurbaşkanı Kararı** ile kısaltılabilir.
- Bu iki durumda da başlamazlarsa atamaları iptal edilir ve **1 yıl Memur olamazlar.**
- Başka yerdeki görevine atananlar **15 güne ilaveten +10 gün süre** verilebilir.

NOTLAR:

- * Devlet Personel Başkanlığı atama yapılacak boş kadroların bilgileri başvurma süresinin bitiminden **en az 15 gün önce** Resmi Gazete, radyo, televizyon ve ülke çapında tirajı yüksek gazetelerden asgari biri ve uygun görülecek diğer araçlar ile duyurur.
- * Kurum ve kuruluşlar **% 3 oranında** engelli çalıştırmak zorundadır. % 3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (yurtdışı hariç) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.
- * 3 defa başarı belgesi alanlara, **üstün başarı belgesi** verilir.
- * Daha iyi yetiştirilmek, eğitilmek, bilgileri arttırmak için yurt dışına gönderilenlere ayrılma süresi, **2 yıla kadar**; Gerekirse bu süre **en çok 1 kat** uzatılabilir.
- * Fazla çalışma ücreti → Sosyal hak ve yardımlardan **değil**.
- * Aynı Kurumun başka başka yerlerde bulunan aynı sınıftaki memurları, **karşılıklı olarak yer değiştirme suretiyle** atanmalarını isteyebilirler. Bu isteğin yerine getirilmesi **atamaya yetkili amirlerince** uygun bulunmasına bağlıdır.
- * İlgili bakan **her 3 yılda** onayı yenilemek kaydıyla memurları yurt dışında görevlendirebilir.
- * Devlet memurlarına **ikinci bir görev verilemez**, para ödenmez. İstisnalar hariç. Örneğin; Öğretmenlere; **okul ve enstitü müdürlüğü, başyardımcılığı ve yardımcılığı görevleri** yaptırılabilir.
- * Askerden sonra memuriyete dönmek isteyenler **terhis tarihinden itibaren 30 gün içinde** kurumlarına başvurmak ve kurumda **30 gün içinde** memuru göreve başlatmak zorundadır.
- * **En fazla 2 defa** memur kendi isteği ile çekilebilir.
- * Kadrosu kaldırılan memurlar **en geç 6 ay içinde** kendi kurumlarında niteliklerine uygun kadroya atanırlar.
- * **Mazeretsiz 10 gün görevine gelmeyen** memur, görevden çekilmiş sayılır. **6 ay geçmeden** yine memur olamazlar.
- * **Olağanüstü hal ve seferberlikte** görevine başlamayanlar, bırakanlar; Bir daha **memur olamaz**.
- * Memurların çalışma süreleri **haftada 40 saattir**.
- * Günlük çalışma süreleri **merkezde; Cumhurbaşkanı, illerde ise; Valiler** tarafından yapılır.

İZİNLER

- Memurların izin süreleri **1-10 yıl arası çalışanlar için ; 20 Gün**
- Çalışma süresi **10 yıldan fazla olanlar için; 30 gün**
- Zorunlu hallerde gidiş ve dönüş için **en çok ikişer gün** eklenebilir.
- Birbirini izleyen iki yılın izni bir arada verilebilir.
- Amirin uygun bulduğu zamanda, toptan ya da kısım kısım kullanılabilir.
- Hizmetleri sırasında radyoaktif ışınlarla çalışan personele, her yıl yıllık izinlerine **ilaveten 1 ay sağlık izni verilir**.
- Kadın memura **doğumdan önce 8, doğumdan sonra 8 hafta** toplamda 16 hafta analık izni verilir.
- **Çoğul gebelikte** doğum öncesi 8 haftaya + 2 hafta ilave edilir.
- Sağlık raporuyla belgelemek kaydıyla doğumdan önce **3 haftaya kadar** çalışılabilir.

- Eşin doğum yapması halinde, **Babalık izni 10 gündür.**
- Kadın memura, doğum sonrası analık izni bitimine müteakip , **ilk 6 ayda günde 3 saat – ikinci 6 ayda günde 1,5 saat süt izni** verilebilir.
- Kendisi veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin **ölümü hallerinde isteği üzerine 7 (yedi) gün izin** verilir.
- Belirtilen haller dışındaki durumlarda kullanılmak üzere **10 güne kadar mazeret izni** verilebilir.
- Zaruret halinde öğretmenler hariç, aynı usulle **10 gün daha mazeret izni** verilebilir.
- **%70 engelli** çocuğu olana yıllık **10 gün daha ilave izin** verilir.
- Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde **18 aya kadar**, diğer hastalık hallerinde ise **12 ay a kadar izin verilir.**
- Görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memur, **iyileşinceye kadar izinli sayılır.**
- **Aylıksız izin ;** Doğum yapan memura, doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine **24 ay’a** kadar aylıksız izin verilir.
- Yabancı ülke resmî kurumlarında **10 yıl**, Uluslararası kuruluşlarda **21 yıla** kadar aylıksız izin verilir.
- * **Üstün başarı belgesi alanlara** en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) **%200 e** kadar ödül verilebilir. Mali yıl içinde ödüllendirileceklerin sayısı dolu kadronun **1000/10 ‘undan fazla** – Meb , Emniyet , Jandarma vb. ise 1000/20’ den fazla olamaz.
- * Yıl içerisinde ödüllendirilecek personel sayısı kurumlarca, **Ocak ayı sonuna kadar** DPB’ye bildirilir.
- * **Ders görevi** ile ilgili ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar; **İlgili bakanlığın teklifi ve bakanlar kurulu kararı** ile tespit edilir.

DİSİPLİN CEZALARI ÇEŞİTLERİ VE CEZA UYGULANACAK HALLER

UYARMA	<p>Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Özürsüz, izinsiz göreve geç gelmek, erken ayrılmak.• Usulsüz müracaat ve şikâyetle bulunmak.• Belirlenen kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranmak.• Tasarruf tedbirlerine riayet etmemek.• Görevine karşı kayıtsızlık göstermek.
KINAMA	<p>Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Eşin, çocuğun kazanç faaliyetini zamanında kuruma bildirmemek.• Görevde amire hal ve hareketleri ile saygısızca davranmak.• Devlete ait resmi araç-gereci özel işlerinde kullanmak.• İş arkadaşlarına, personele kötü muamelede bulunmak.• İş arkadaşlarına ve sahibine söz ve hakaretle sataşmak.• Verilen emirlere itiraz etmek.• Yetkili olmadığı halde basına bilgi ve demeç vermek.• Borçlarını kasten ödememek.
AYLIKTAN KESME	<p>Memurun, brüt aylığından (1/30 - 1/8) arasında kesinti yapılmasıdır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kasıtlı olarak verilen emir ve görevleri tam yapmamak.• Özürsüz olarak göreve 1-2 gün geç gelmek.• Görevle ilgili konularda yalan-yanlış beyanda bulunmak.• Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek.• Memurun itibar ve güveninin sarsacak davranışta bulunmak.• Herhangi bir yerin izinsiz kullanılmasına yardımcı olmak.
KADEME İLERLEMESİNİN DURDURULMASI	<p>Fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademede ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkol kullanmak.• Özürsüz ve kesintisiz 3-9 gün göreve gelmemek.• Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek.• Ticaret yapmak ve kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak.• Belirlenen sürelerde mal bildiriminde bulunmamak.• Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak.• Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak.• Herhangi bir siyasi parti adına faaliyette bulunmak.
DEVLET MEMURLUĞUNDAN ÇIKARTMA	<p>Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Greve katılma, toplu göreve gelmeme.• Yasaklanmış her türlü yayın, afiş vb. kuruma sokmak.• Özürsüz olarak bir yılda 20 gün göreve gelmemek.• Memurlukla bağdaşmayacak yüz kızartıcı hareketlerde bulunmak.• Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak.• Siyasi ve ideolojik eylemlerden dolayı arananları gizlemek.• Siyasi partiye girmek.

► **Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri** tarafından verilir. Soruşturma tamamlandığı günden itibaren **15 gün** içinde kararı vermek zorundadır.

► **Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası**, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, **atamaya yetkili amirler** verir: **30 gün**

► **Memurluktan çıkarma cezası 6 ay içinde** disiplin kovuşturmasına başlamadığı takdirde **zamanaşımına uğrar**. Soruşturma açılırsa **6 ay içinde** kurul karara bağlar.

► **Uyarma ve Kınama cezaları: 5 yıl**

► **Aylıktan Kesme ve Kademe ilerlemesi durdurulması cezaları: 10 yıl** sonra atamaya yetkili amire başvurarak özlük dosyasından silinmesini isteyebilir.

► Uyarma-Kınama-Aylıktan kesme için → **Disiplin Kuruluna**

► Kademe İlerlemesi Durdurulması için → **Yüksek Disiplin Kuruluna** itiraz edilir.

► İtirazda süre, karar tebliğinden itibaren **7 gündür**. 7 gün içinde savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

► **İtiraz mercileri kararı, 30 gün içinde** vermek zorundadırlar.

► Görevden uzaklaştırılan memur için **10 gün içinde soruşturmaya başlanması** şarttır.

► Görevden uzaklaştırılan memura bu sürede **aylıklarının 3/2 si** ödenir.

► **Görevden uzaklaştırma** bir disiplin kovuşturması icabından **en çok 3 ay** devam edebilir.

► Bir takvim yılı içinde kullanılan hastalık izin süreleri toplamının **7 günü aşması** halinde, aşan sürelerle isabet eden zam ve tazminatlar **% 25 eksik ödenir**.

► Kurumlar gerektiği takdirde personelini günlük çalışma saatleri dışında fazla çalışma ücreti vermeksizin çalıştırabilirler. Bu durumda fazla çalışmanın **her sekiz (8) saati için bir gün hesabı ile** izin verilir. Ancak, bu suretle verilecek iznin **en çok on günlük** kısmı yıllık izinle birleştirilerek yılı içinde kullanılabilir.